

heiskaset

Heiskasten sukulehti nro 1/2023

Sisältö

Puheenjohtajan tervehdys	3
Toimituksen palsta	4
Heiskasten sukuseuran varsinainen sukokokous	5
Pähkinäsaaren rauhasta 700 vuotta	6
Tie menneeseen - isäni sukujen historiaa osa 4	8
Heiskaset-lehti 25 vuotta sitten	16
Heiskasten sukuseuran kesämatka Riika ja Tallinna	18
Ilkka Heiskaselle Jussi-palkinto	21
Tuusniemen Heiskaset vuosisatojen saatossa	22
Heiskaset eduskuntavaaliehdokkaina	27
Paavo Heiskanen in memoriam	29
Jääkiekkoilija Arto Heiskanen kuollut	31
Merkkipäiviä ja Heiskasten sukuseura	32
Heiskasten sukuseuran hallitus	33
Heiskas-tuotteet	34

Julkaisija: Heiskasten Sukuseura ry

Y-tunnus: 204431-3

Heiskaset-lehden toimitusneuvosto:

Hannu Heiskanen ja Perttu Kähäri

Vastaava päätoimittaja: Perttu Kähäri

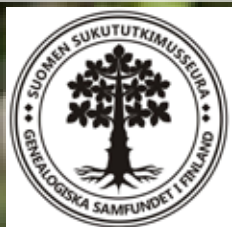
Toimitus ja taitto: Susan Wilander

Heiskaset-lehden tunnus: Toivo Heiskanen

Kannen kuva: Riika, Latvia

Kuva: Prat Clement / Pexels

Paino: Trinket, Helsinki

Puheenjohtajan tervehdys

Talven selkä on taittunut ja kevättä sekä kesää odotellaan innokkaasti joka niemessä ja notkossa. Muutaman vuoden koko maailmaa vaivannut koronavitsaus on enää muisto vain ja sen ei pitäisi jatkossa häiritä suuremmassa määrin elämäämme.

Muita vaivoja ja vastuksia on silti kasaantunut haittaamaan pitkään kohtalaisen muuttumattomana ollutta yleismaailmallista tilannetta. Kaiken takana on helmikuussa 2022 alkanut Ukrainan sota ja etenkin siitä johtuva hintojen nousu ja inflaation ryöpsähtäminen historiallisen korkealle. Alkupalvesta pelättiin jo sähköpulaa, mutta topakalla asenteella suomalaiset ovat säästäneet sähköä. Muutoinkin energiansaanti on tasoittunut Olkiluoto 3 ydinvoimalan käyttöönoton ja tuulivoiman lisääntyvän käytön myötä. Nämä kaikki ja lisäksi korkojen nousu sekä talouden yleinen lamaantuminen saattavat aiheuttaa monille haasteellisia tilanteita nyt ja jatkossa. Inflaation torjumiseksi keskuspankit ovat nostaneet voimakkaasti ohjauskorkojaan ja se näkyy melkoisena lisänä edullisiin lainakorkoihin tottuneille asuntovelallislille.

Iloisempiakin uutisia on olemassa: Ensi

kesänä Heiskasten sukuseura aikoo järjestää kesämatkan Riikaan Latviaan. Onhan edellisestä ulkomaanreissustamme kulunut jo useampi vuosi. Asiasta tarkemmin toisaalla tässä lehdessä.

Tänä vuonna pidetään myös Heiskasten sääntömääräinen varsinainen sukkokous, jonka asialistalla ovat menneen vuoden toimintakertomus ja tilinpäätös, sekä uuden hallituksen valinta. Alustavasti hallituksessa on mietitty, että kokous pidettäisiin Teams-kokouksena alkusyksystä.

Kaikesta huolimatta toivotan kaikille lehemme lukijoille mitä miellyttävintä kesän odotusta!

Kotkassa toukokuussa 2023

Hannu Heiskanen
puheenjohtaja
Heiskasten sukuseura ry.

Toimituksen palsta

Tervetuloa uuden Heiskaset-lehden pariin!

Käsissäsi on vuoden 2023 ensimmäinen Heiskaset-lehti. Lehdessämme on taas paljon kiinnostavia juttuja. Kevään jännittävät vaalit innostivat meitä tekemään juttukokonaisuuden Heiskasista kansanedustajina ja eduskuntavaaliehdokkaina. Historiassa on ollut kaksi Heiskasta kansanedustajina, mutta edellisestä on kulunut jo yli 80 vuotta. Miten kävi tällä kertaa?

Yhteiseen historiaamme on vaikuttanut paljon myös Pähkinäsaaren rauha, josta on kulunut tänä vuonna 700 vuotta. Nimi on tuttu koulukirjoista, mutta mistä rauhassa olikaan kyse? Sitä valottaa Risto Kuosmasen juttu. Anne-Mari Heiskasen juttu Tie menneeseen – isäni sukujen historiaa on puolestaan ehtinyt jo neljänteen osaan. Tätä sukututkimusta seuraan mielenkiinnolla! Esittelemme lehdessä myös ensi kesän sukumatkan, joka suuntautuu Riikaan ja Tallinnaan.

Teemme tänäkin vuonna kaksi lehteä, yhden keväällä ja toisen syksyllä. Haluamme tarjota Sukuseuran jäsenille muiden aktiviteettien ohella konkreettisen ja säännöllisen yhteyden sukuun ja sen tapahtumiin sekä sukututkimukseen. Säännöllisesti ilmestyvä paperilehti on siihen mainio kanava. Lehden teon kustannukset ovat kuitenkin kasvaneet samaan aikaan, kun seuran jäsenmaksu- ja muut tuotot ovat pikemminkin vähenemässä. Moni sukuseura onkin harventanut lehtensä ilmestymistä tai siirtynyt jopa kokonaan digitaaliseen viestintään. Meidän mielestämme paperilehti on kuitenkin paras ratkaisu, koska toisille meistä digimaailma on haasteellinen, kun taas toiset viettä-

vät liikaakin aikaa ruudun äärellä. Sukuseuran jäsenenä voit tukea lehteä paitsi maksamalla jäsenmaksusi, myös houkuttelemalla mukaan uusia jäseniä ja ostamalla sukuseuran tuotteita.

Heiskaset-lehden tekeminen on hauskaa ja mielenkiintoista. Olen kuitenkin päättänyt luopua päätoimittajan tehtävästä tämän vuoden lopussa, tehtyäni lehteä seitsemän vuotta. Minulla on niin paljon muita sitoumuksia, että aika ei riitä kaikkeen ja jostakin on luovuttava. Samalla vaimoni Susan Wilander luopuu taittajan ja toimitussihteerin tehtävistä. Teemme siis vielä loppusyksystä ilmestyvän joulunumeron ja sen jälkeen on uusien voimien vuoro ottaa vahva ja perinteikäs lehtemme hoitaakseen.

Etsimme nyt siis uutta päätoimittajaa/toimittajaa ja taittajaa. Oletko sinä etsimämme henkilö? Tai tunnetko jonkun joka voisi olla kiinnostunut näistä tehtävistä? Jatkan toimitusneuvostossa, joka on uusien lehden tekijöiden tukena. Voit siis olla kokenut toimittaja/taittaja tai haluat oppia jotakin uutta. Ota yhteyttä!

Lopuksi suuret kiitokset kaikille lehteen juttuja kirjoittaneille. Toivotan niin kaikille kirjoittajille kuin lukijoillemmekin valoisaa kevättä ja kesää 2023!

Perttu Kähäri

Heiskaset-lehden päätoimittaja

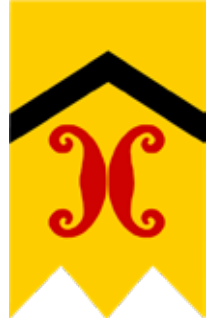
Tule tekemään mielenkiintoista lehteä jota luetaan!

**Heiskaset-lehti etsii
PÄÄTOIMITTAJAA / TOIMITTAJAA
TAITTAJAA**

**Ota yhteyttä Perttu Kähäriin, perttu.kahari@aalto.fi
tai 040 774 8794.**

Heiskasten sukuseuran varsinainen sukokokous

23.9.2023

Tervetuloa Heiskasten sukuseuran varsinaiseen sukokokoukseen. Kokous pidetään sääntöjen mukaan kahden vuoden välein aina parittomina vuosina. Kokouksessa käsitellään siten kahden menneen ja kahden tulevan vuoden asiat sekä valitaan hallitus kahdeksi vuodeksi.

Kokous pidetään Teams-kokouksena lauantaina 23.9.2023 klo 14.00 alkaen. Kaikkien jäsenten eri puolilla maata on siis helppo osallistua kokoukseen. Etäkokous tulee myös Sukuseuralle edullisemmaksi. Teams-linkki lähetetään kaikille jäsenille syyskuussa ennen kokousta. Kokouksessa käsiteltävät asiat ovat alla.

- 1 § Kokouksen avaus
- 2 § Päätösvaltaisuuden toteaminen
- 3 § Kokousvirkailijoiden valinta
- 4 § Työjärjestyksen hyväksyminen
- 5 § Esitetään vuosien 2021 ja 2022 toimintakertomukset, tilinpäätökset ja toiminnantarkastajien lausunnot
- 6 § Tilinpäätösten vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle
- 7 § Toimintasuunnitelman ja talousarvion vahvistaminen vuosille 2023 ja 2024
- 8 § Päätetään hallitukseen valittavien varsinaisten jäsenten lukumäärästä
- 9 § Valitaan hallituksen puheenjohtaja ja varsinaiset jäsenet
- 10 § Valitaan toiminnantarkastaja ja varatoiminnantarkastaja
- 11 § Kokouksen päättäminen

Tervetuloa mukaan!
Sukuseuran hallitus

Pähkinäsaaren rauhasta 700 vuotta

Ruotsin ja Novgorodin välillä solmittiin vuonna 1323 Pähkinäsaaren rauha, joka on vanhin tunnettu Ruotsin itärajaa määrittävä sopimus. Se nimettiin solmimispaikkansa Nevajoen rannalla olleen Pähkinälinnan linnituksen mukaan.

Sopimus päätti pitkäkhön sotajakson Ruotsin ja Novgorodin välillä. Novgorod oli saman nimisen kaupungin ympärille kasvanut valtio, joka oli noussut 900-luvulta lähtien merkittäväksi valtioksi ja keskiajalla vuosina 1136–1478 se ulottui suunnilleen Narvajoelta Uralille ja Väinäjoelta Vienanmerelle asti. Pähkinäsaaren rauhassa Karjala jaettiin kahteen osaan. Rajan länsipuolen väestö oli pääosiltaan lähtöisin Länsi-Suomesta ja itäpuolen asukkaat Karjalan suunnalta. Aluejaon lisäksi sopimuksella turvattiin Novgorodin, Ruotsin sekä Gotlannin kauppiaille vapaa kulku Nevajoella ja Itämerellä.

Sopimuksen alkuperäinen teksti ei ole säilynyt. Tallella on vain erikielisiä, toisistaan eroavia versioita. Vain rajalinjan eteläisin pää eli Viipurin itäpuolelta Saimaan etelärannalle ulottuva osa on kiistaton. Tulkinnan mukaan raja jatkui sieltä nykyisen Savon ja Keski-Suomen halki päättyen lopulta Pohjanlahteen Pattijoella, Raahen pohjoispuolella. Rajalla on pohjoisessa kaksi haaraa, joiden väliin jäänyt alue oli Länsi-Suomen ja Ruotsin sekä Novgorodin ja Laatokan karjalaisten yhteisnautinta-alueena.

Rauhaa ei 1300-luvulla käsitetty sodan vastakohtana. Kyse oli hallitsijoiden henkilökohtaisesta sopimuksesta ja Pähkinäsaaren rauhansopimuksen pääasiallinen tavoite oli kaupallinen. Jatkuva sotatila oli häirinnyt Suomenlahden kaupankäyntiä ja rauhansopimuksella varmistettiin kauppa-alusten pääsy Suomenlahden kautta Nevajoelle ja eteen-

päin syvemmälle Venäjälle.

Mitään tiukasti vartioitua rajaa ei Laatokalta Pohjanlahden rannikolle niin ollen myöskään muodostunut. Raja-alueella asuneet ihmiset tuskin edes tiesivät rajasta ja sen yli kuljettiin esteettä. Pähkinäsaaren rauhassa kiellettiin linnojen rakentaminen Karjalaan. Tästä huolimatta ruotsalaiset alkoivat rakentaa 1400-luvun lopulla Olavinlinnaa nykyisen Savonlinnan kohdalle alueelle, jota Novgorodin seuraajavaltio Moskovan suuriruhtinaskunta piti itselleen kuuluvana. Toisaalta alue oli jo silloin savolaisten asuttama.

Rajalla on kuitenkin ollut merkitystä ja on edelleenkin. Pähkinäsaaren rauhan raja jakaa yhä, 700 vuoden jälkeenkin, suomalaiset monessa asiassa. Yle uutisoi muutama vuosi sitten, että Kela maksaa terveysperusteisia etuuksia enemmän itä- kuin länsisuomalaisille ja jakolinja noudattelee melko tarkasti Pähkinäsaaren rauhan rajaa. Rajan itäpuolella sairastetaan enemmän muun muassa sydän- ja verisuonitauteja. Myös tulotaso ja työllisyysaste ovat idässä alhaisempia. Murreraja kulkee Pähkinäsaaren rauhan rajaa myöten ja jopa kokon polttoon ja makkaratyyppeihin liittyvät kulttuuriset piirteet ovat noudatelleet 700 vuotta vanhaa rajalinjaa.

Ehkä häkellyttävin ero on geeniraja itä- ja länsisuomalaisten kesken. Dosentti Jukka Palon mukaan geeniraja ja Pähkinäsaaren rauhan raja ovat kuin kaksi marjaa, ne kulkevat lähes päällekkäin. Kyse ei ole pienestä erosta. Palon mukaan kuopiolaisen ja vaasalaisen geeniero on joillain mittareilla samaa luokkaa kuin ruotsalaisen ja sisilialaisen. Geenien perusteella Suomessa asuu kaksi kansaa ja raja kulkee Pähkinäsaaren rauhan rajan mukaisesti. Tarkemmin sanottuna Suomen miehet ovat jakaantuneet itä- ja länsisuomalaisiin, sil-

lä geeniero koskee miesten y-kromosomia eli niin sanottua mieslinjaa. Naislinjoissa ero ei ole niin selkeä.

Viimeisimpien sukututkimustulosten mukaan voimme sijoittaa myös Heiskaset vuoden 1323 Pähkinäsaaren rauhan ajan ”kartalle”. Seurattaessa kolmen Heiskasten päähaaran vaellusta vuosisatojen kuluessa Savon sydänmaille, voimme todeta sekä Häytilän että Joroisniemen haarojen oleskelleen 1300-luvun alussa suurin piirtein kyseisellä raja-alueella. Koska tarkasta rajankulusta on olemassa useita eri versioita, ei voi tarkalleen määritellä kummalla puolella - vaiko molemmilla - he tuolloin oleskelivät. Mutta kuten edellä todettiin, sillä ei tavallisen turpeenpuskijan kannalta ollut suurtakaan merkitystä. Nämä haarathan olivat nimenomaan tulleet Karjalasta idän suunnalta ja ovat niin sanottua itäistä mutaatiota.

Sen sijaan kolmannen päähaaran Tuusniemen varhainen isälinja on tullut lännestä ja asusteli noihin aikoihin vielä Pirkanmaan seutuvilla eli vahvasti rajan länsipuolella. He siirtyivät Heiskasten ”alkukotiin” Joroisiin vasta 1400-1500-luvuilla ja sekoittuivat vielä tuntemattomalla tavalla itäisiin Heiskasiin. Täytyy kuitenkin muistaa, että vaikka Tuusniemen haaran vanhin isälinja tuleekin lännestä, se on sekoittunut jo yli 500-vuoden ajan itäisiin sukuihin. Niinpä tuusniemeläisten verestä ei välttämättä löydy enää paljokaan läntistä perimää.

Kirjoittajat: Risto Kuosmanen ja Hannu Heiskanen

Pähkinäsaaren rauhan rajat. Punaisella on merkitty rajan kiistaton kulku, katkoviivalla pohjoiset haarat ja harmaalla 1500-luvulla käytössä ollut aluejako. Punaisella on merkitty rajan kiistaton kulku, katkoviivalla molemmat haarat ja harmaalla 1500-luvulla käytössä ollut aluejako. Toisaalta rajan pohjoispää todetaan ainoastaan sanamuodolla ’mereen pohjoisessa’ (norr i haffvet), mikä voi tarkoittaa Pohjanlahden sijaan myös Jäämerta. Suomen itäraja määritettiin pohjoisosistaan tarkasti vasta autonomian aikana 1800-luvulla.

Tie menneeseen – isäni sukujen historiaa osa 4.

Känkkyräiset, mustanpuhuvat vaivaiskoi-vut hyppivät näkökenttään paksun valkoisen sumun keskeltä. Sumu kertoo lähestyvistä meren rannasta. Tie on kapea ja auton vauhtia on hiljennettävä, sillä näkyvyyttä on vain muutama metri eteenpäin. Sitten on pysähtyttävä ja varovasti ohitettava tietyömaa, jota reunustavat oranssit aidat. Sumu työntyy sisämaahan päin ja eteemme aukeaa vihreyttä, maataloja, peltoja, lehmiä ja lampaita, maalaismaisemaa. Tie seuraa merenrannan jyhkeitä kallioita ja yhden kallion kielekkeen päällä päivystää ankarin katsein merikotka ja matkan edetessä sekin häipyy auton tuulilasin yläkulmasta. Pysähdymme ensimmäiselle levähdyspaikalle merenrannan tuuleen. Levähdyspaikan ja meren välillä on kaistale vehreän vihreää ruohoa, josta pilkottaa punaoranssia ja keltaista, jotka haluan valokuvata. Maisemassa hahmottuu harmaa ajan ja sään pieksämä ikaikainen kalastajatorppa. Nautin raikkaasta merituleesta ja pian havahdun outoon läiskyvään ääneen, joka ei johdu ainakaan laineista. Ja voi sentään; ”delfinejä!” huudan innossani. Myöhemmin kuulin, että ne olivatkin valaita. Siinä ne kolme valasta tervehtivät meitä uiden pinnassa ja hyppien aina samanaikaisesti ilmaan, läiskähtäen sitten takaisin veteen. Alkuhämmästyksen ja ilonkyönei-

den jälkeen ehdin ottaa niistä myös videota. Olimme tulleet tarunhoitoiselle Ruijan rannalle, Varangin vuonolle Finnmarkiin.

Kertausta

Aiemmissa ”Tie menneeseen – isäni sukujen historiaa”-jutuissa kerroin kuinka isäni Emil Heiskasen henkilöllisyys monen mutkan kautta viimeinkin löytyi, miten se on vaikuttanut minuun ja millaisen suunnan se on antanut tulevaan. Selvitystyö isäni perheen Heiskasten kohtalosta on nytkähdellyt hitaasti eteenpäin. Matkustin tietojen perässä Kuusamoon ja kirjoitin lukuisia tiedusteluja arkistoihin tänne kotimaahan ja Venäjälle, silloin kun sieltä vielä arkistotietoja annettiin. Ymmärrys näiden Muurmannin rannan suomalaisten elämästä koostuu pienistä palasista: arkistotiedoista, kirjallisuudesta, tv:n dokumenttiohjelmista ja aikalaiskertomuksista. Kuusamon Lämsän-kylältä, nyk. Kärpän kylä, Emil Heiskasen isä Johan Fredrik Heiskanen, lähti Uuraan Jäämeren rannalle ja perusti sinne perheensä, suomalaiskylässä syntyneen Brita Lovisa Matleena Halosen kanssa. Suomen itsenäistyttyä 1917 Uura, nyk. Ura-Guba, kuten alueen muutkin suomalaiskylät, jäivät rajanvedon jälkeen Neuvostoliiton puolelle. Koska koti ja elan-

to oli siinä mihin se oli jo vuosikymmeniä sitten perustettu, suomalaiset jäivät elämään niille sijoilleen omiin suomaiskyliinsä. Valtakunnanraja oli häilyvä, se ylitettiin helposti ja esim. kauppaa käytiin puolin ja tosin kuten ennenkin. Mutta pian kaikki muuttui ja mihin se lopulta johtaisikaan.

Isäni äidin perhe, Akseli Walfrid Hämäläinen ja vaimonsa Hilma Katriina lapsineen, lähtivät Suomen Karjalasta Neuvostoliittoon paremman elämän toivossa 1932. Oli suurlaman aika. Työtä ja leipää oli ajatuksena, sillä Suomessa ei näitä kerta kaikkiaan ollut. Nähtyään huonot olot Neuvostoliitossa, perhe teki pian palautusanomuksen takaisin Suomeen, kuitenkin turhaan. 1937 oli pahimmat Stalinin vainon vuodet ja silloin myös Akseli pidätettiin ja tapettiin kuten monille muillekin suomalaisille kävi. Hän oli ollut metsätyömaalla ja sahalla töissä Äänisen takana Puudosisissa, jonne suomalaisen syntyperänsä vuoksi siirretty oli sijoitettu.

Hämäläisen perheen tytär Sirkka ja Emil Heiskanen avioituivat 1940 Petroskoissa, samana vuonna, jolloin Emil ja hänen lapsuuden perheensä, jossa oli 12 lasta, oli pakko-siirretty kaukaa Uurasta Jäämeren rannalta Neuvosto-Karjalaan. Sirkkan ja Emilin avio-elämä ei saanut jatkua pitkään, sillä jo 1941

loppukesällä Emil pakkosiirrettiin jälleen ties minne ja yhteys häneen ja muuhun perheeseen katkesi. Monien vaiheiden jälkeen Sirkka, äitinsä Hilma ja Kauko-veli pääsivät kuitenkin takaisin Suomeen suomalaisten miehitettyä Petroskoin eli Äänislinnan. Isäni syntyi maaliskuussa 1942 Helsingissä. Hämäläisen perheen Akseli-isästä ei saatu tietoa, kuin vasta vuonna 2004 Eila Lahti-Argutinan kirjasta Olimme joukko vieras vaan. Kirjassa on Akseli Hämäläisen lisäksi mainittu myös kolme Emil Heiskasen veljeä.

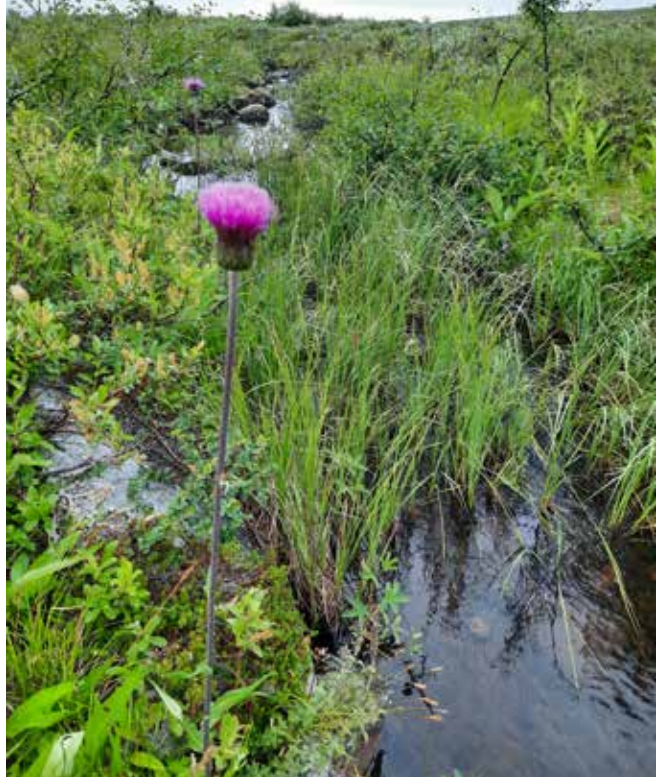
Myöhemmin tiedustelin kirjeellä Akseli Hämäläisen kohtaloa Venäjän Federaation turvallisuuspalvelusta Petroskoista ja vastauskirjeessä selvisi hänen kohtalonsa. Kysyin myös tietoja Heiskasista, mutta silloin sieltä kerrottiin, ettei niitä ole löytynyt. Matkustin Petroskoihin 2020 helmikuussa, juuri ennen koronaa, Suomessa asuvan mutta Petroskoissa syntyneen Sonjan kanssa, joka toimi opaanani. Pääsin käymään siellä arkistoissa. Myöhemmin sain tiedon sähköpostilla, että Emilin nuorin veli Reino Heiskanen kertoi elämäkertatiedoissaan asuneensa vanhempiensa kuoltua Emilin luona Sortavalassa, missä tämä oli toiminut kokkina. Näin selvisi, että Emil oli selvinnyt vainoista. Venäjän aloittaessaan hyökkäyssodan Ukrainaan

ja maailman tilanteen näin muututtua, matkustaminen Venäjän puolelle Sortavalaan tai Uuraan, entisille Heiskasten ja muiden suomalaisien asuinsijoille on mahdotonta. Mutta Jäämeren ranta on laaja, kalliot ja meri avara. Niin aloin suunnitella matkaa Finnmarkiin, johon yhdistäisin taiteellista työtä.

Matkallelähtöä

Saadessani tietää kuuluvani Heiskasten Kuusamon sukuhaaraan, matkasimme mieheni kanssa Kuusamoon. Tapasin parhaan Kuusamon seudun oppaan kotiseutuneuvos Helena Palosaaren (os. Heiskanen), joka ystävällisesti kertoi ja opasti meitä. Kävimme Kärpän kylässä, ent. Lämsän kylä, josta Emil Heiskasen isä Johan Fredrik Heiskanen oli lähtenyt Uuraan Jäämeren rannalle. Ajatukseni lentelivät tietenkin nyt Jäämerelle, kiinnostuin myös siksi, koska en ollut koskaan käynyt niin ylhäällä, arktisella vyöhykkeellä. Mietin millainen valo ja ilmasto siellä on? Millainen maisema on, millaista siellä olisi tehdä taiteellista työtä? Voisiko siellä tutkia ympäristöä, kulttuuria ja itseä. Pääsenkö lähemmäksi kadonnutta isäni sukua Heiskasia? Tutkin netistä löytyisikö Jäämerenrannalta paikkaa, johon voisin mennä ja löysin Tromssan ja Finnmarkin kuntien ylläpitämän taiteilijaresidenssin. Tein sinne hakemuksen ja pääsin. Residenssiaikaa oli kuitenkin siirrettävä vielä vuodella sairastuttuani vakavasti. Sain ihmeellistä voimaa tulossa olevasta residenssijaksosta isosta leikkauksesta ja hoidoista toipuessani.

Viimein koitti kesäkuu 2022 ja monenlaiset järjestelyt matkaa varten. Pohjustin suuria maalauspohjia, tilasin pohjiksi myös pleksejä ja varasin maalaustarvikkeet mukaan. Matkaan lähtisin mieheni kanssa, joka oli saanut järjestettyä kesälomansa matkan ajaksi. Asuntovaunu oli pakattava kuukauden mittaista matkaamme varten, koko heinäkuun ajaksi. Kaksi pientä koiraamme, kiinanharja-

Arktinen luonto on ihmeellinen. Ylätään löysimme vuorelta raikkaan puron ja vehreyttä.

koira Jatzu ja tanskalaisruotsalainenpihakoira Jeppe lähtivät myös matkaan mukaan. Ystäviä pyysimme kukkienhoitajiksi yms. kotiimme siksi aikaa, kun olisimme poissa. Mieheni Aapo ajoi autoa, kuten Kuusamon reissullakin. Olimme siis jo vähän harjaantuneempia karavaanareita, vaikka koskaan matkalla ei voi tietää mitä todella kohtaa, on otettava vastaan kaikki sellaisena, kun se eteen tulee.

Vadso ja Taiteilijaresidenssi

Helteisenä heinäkuun päivänä starttasimme kotipihasta kokka kohti Finnmarkia. Auto ja asuntovaunu pullistelivat kaikista matkakampeista. Tuntui hienolta ohittaa tutut kotimaiset ja kääntää mieli retkivaihteelle, iloisen uteliaalle tuulelle. Menomatkaan hukkautui kolme päivää, sillä asuntovaunu perässämme matkavauhti oli hitaampaa kuin ilman sitä. Pysähdyksiä tuli myös koirien vuoksi, sillä nekin tarvitsivat välillä jaloittelea. Ensimmäinen yö oli tuskaisan kuuma,

jossain Kainuun korkeudella puskaparkissa. Kiivettyämme Saariselän korkeudelle, Kainuspään huipulle, ihana tunturituuli vilvoitti meitä väsyneitä matkalaisia. Olimme ajaneet koko edellisen päivän ja saavuimme sinne vähän ennen puolta yötä. Aurinko lekotti yötöntä yötä kaikissa kuumissa värisävyissään. Yöunet siellä olivat makoisat.

Aamun virkeydellä jatkoimme matkaa ja tiesimme samana päivänä saapuvamme Norjan puolelle Vadsoon. Tie myötäili Tenoa ja näkymä muuttui kallioisemmaksi. Teno leveni ja välillä kapeni, kuristuen pauhaavaksi koskeksi. Utsjoella pysähdyimme tankkaamaan auton, sillä meillä ei ollut tietoa Norjan huoltoasemista. Samalla piipahdimme paikallisessa marketissa, jossa oli myynissä kaikkea maan ja taivaan välillä. Suomen ja Norjan rajan ylitys vilahti ohi lähes huomaamatta.

Asutuksen muuttuessa tiuhemmaksi, olimme jo Finnmarkin pääkaupungissa Vadsossa, eli suomalaisittain Vesisaarella. Matkan varrelle jäivät mm. Varangerboth, Nesseby ja Annijoki. Paikoin katujen ja paikkojen nimissä kalskahtaa suomalaisperäistä sanastoa, aikojen kuluessa sanat ovat kuitenkin muuntuneet paikallisväestön suuhun sopivammiksi. Vadsossa on paljon puurakentamista mitä mielenkiintoisimmassa muodossaan ja väreissään. Autioituneitakin taloja on, joissa aikoinaan on ollut varmasti paljon elämää. Vadso – Vesisaari on kunta ja kaupunki, Finnmarkin hallinnollinen keskus. Se sijaitsee Varangin vuonon rannalla. Kaupungin läpi kulkee E75, kiertäen rannan pienet kyläkeskukset, päättyen Hamninbergiin. Tielä vilahtelee kaikenlaisia retkeilykulkuneuvoja ja niiden kulkua oli hauska seurata residenssin ikkunasta, kuten myös kalastajien merelle lähtöä ja sieltä tuloa. Vesisaarella on asukkai-

ta noin 6200 ja kuten muuallakin, maahanmuuttajaperheitäkin näkyy katukuvassa. Vesisaaren kaupunki sijaitsee noin 75 km Suomen rajalta ja Pykeijan kylä on sitä vastapäätä Varangin vuonon toisella puolella. Pykeijasta sanotaan, että se on Pikku-Suomi.

Taiteilijaresidenssi sijaitsee mitä parhaimmalla paikalla meren äärellä, lähellä uimarantaa ja isoa maalaituria, jossa paikalliset pitävät veneitään. Vuorovesi on kummallinen ilmiö ensikertalaiselle. Vesi nousee ja laskee, muuttaen rantaa jatkuvasti ja tuoden outoja mereneläviä ja leviä tullessaan. Välillä vesi nielaisee uimarannan suuren kiven uumeniinsa. Residenssitalo on vanha kaksikerroksinen nykytalotekniikalla varustettu ja korjattu. Alakerrassa on ateljee, joka toimii myös taidegalleriana. Kerroksessa on myös aula, keittiö, oleskelutila ja kylpyhuone. Yläkerrassa on työhuone ja makuutilat. Tilaa oli siis mainiosti meille kahdelle ja koirillemme. Tunnistin punaisen

Taiteilijaresidenssi Varangin vuonolla ja vanhat rantarajat. Ateljeessa alkaa taiteellinen työskentely. Aamiaista keittiön ikkunasta katsellen.

residenssitalon heti sen nähtyäni, olin katsellut kuvia siitä jo ennakkoon mappsista. Oli jo lähes puoliyö, kun parkkeerasimme pihalle ja kannoimme matkatavarat sisälle. Ah sitä autuutta, kun pääsimme pötkähtämään unille leveään sänkyyn.

Heti aamulla järjestin ateljeen taiteellista työskentelyä varten. Tavoitteena oli maalata Jäämeren atmosfääriä, sen valoa, omia tunteiden liikkeitä ekspressiivisesti. Työskentelin päivittäin aloittaen uusia maalauksia ja jatkoin aiempia samalla. Teimme maalausretkiä rannalle, jossa maalasimme suurille pohjustetuille kankaille telalla ja jatkoin maalaustyötä ateljeessa. Mieheni auttoi aina monessa kohden mm. kantamalla maalaustarvikkeita rannalle ja takaisin. Residenssijakson päätteeksi pitäisin näyttelyn teoksista, jotka syntyisivät. Tavoitteena oli aloittaa näyttelykokonaisuus, jonka työnimenä oli Äärillä. Olimmekaan maantieteellisesti Euroopan äärimmäisellä pohjoislaidalla, jonne tieto suvun historian tapahtumista oli kutsunut katsomaan ja kokemaan.

Välillä teimme pieniä päiväretkiä Vesisaarella: rannoilla, läheisellä vuorella, kaupungissa, kävimme kirkossa, museoissa ja Eke-royn-lintusaarella. Myös Vardossa kävimme, joka oli pisin päiväretkemme. Residenssitalon yläkerrassa oli isot kattoikkunat, niin että valoa on runsaasti työskennellessä. Siinä on vain se haittapuoli, että kesäaikaan ikkunoista tulee kuumuutta paljon. Yksi ikkunoista on peitetty mustalla kankaalla, valoisa yöttömyys ei häiritse nukkujia. Joskus nukkumaan käydessä kuuntelimme vanhan residenssitalon ääniä. Rasahduksia, rahinaa, kohinaa. Aivan kuin joku olisi liikkunut portaikossa tai availut ovia, kopisuttanut. Piti käydä katsomassa onko joku talossa hiippailemassa, ei ollut.

Kveenit – norjansuomalaiset

Kveeni-käsite on yli tuhat vuotta vanha ja muinaisten kveenien historia monitulkint-

Kveeni-museon katossa on muotokuvia Ruijan suomalaisväestöstä.

tainen. Nykyisin heitä pidetään Suomesta tulleina. Pysyvämpi suomalaisasutus Pohjois-Norjaan alkoi syntyä 1700-luvulla ja vilkasta siirtolaisuus oli 1800-luvun lopulla, jolloin kveeni-sanaa alettiin käyttää suomalaissiirtolaisista yleisesti. Alueen norjalaistamiskaudella kveeni-sana koettiin kielteisenä ja sukunimiä muutettiin norjalaisiksi, sillä laki oli, että maata voi omistaa vain, jos henkilöllä oli norjalainen nimi. Nykyisin monet haluavat, että heitä kutsutaan norjansuomalaisiksi. Tornionlaaksosta ja muualtakin Suomesta muutti paljon väestöä Ruijaan kalastajiksi ja viljelijöiksi. Pohjois-Norjassa oli luonnollisesti syntynyt aluejako, suomalaisten, saamelaiden ja norjalaisten kesken. Kveenit perustivat nykyisiä norjalaiskylä ja kaupunkeja. Vesisaaresta tuli kveenien ”pääkaupunki”.

Monien mukana myös Emil Heiskasen äidin isänsä Antti Halonen lähti kalastajaksi Ruijaan ja avioitui Reisvuonolla syntyneen lappalaisen kanssa (lähde Muurmannin luterilaiset), hänen nimensä ei ole tiedossa. Alueella on kolttasaamelaisia. Nähtävästi perhe on asunut Nejenissä, sillä ainakin yksi lapsista on syntynyt siellä, Matti Antinpoika

Halonen s. 22.11.1844. Matti Antinpoika Halonen avioitui Greta Lisa Karjalainen-Meskusin kanssa (s. 1857 Kuusamossa). Perheeseen syntyi kaikkiaan 11 lasta ja yksi näistä on Brita Lovisa Matleena, Emil Heiskasen äiti. Näin Emilin äidin puolelta merikalastusta ja elämää arktisella alueella oltiin ehditty oppia useamman sukupolven ajan. Kävellenämme Vadson taajamassa, huomasimme kuinka monet kadut ja opastekyltit oli kolmella kielellä, suomeksi, saameksi ja norjaksi. Melko lähellä residenssitaloa kulkee Halonengata, Halosentie. Sen varrella sijaitsee myös Halosen talo.

Varanger-museo

Varangin museo koostuu kolmesta osasta, jotka sijaitsevat Vesisaareissa, Vuoreijassa ja Etelä-Varangissa. Museo kertoo Norjan koillisen rajaseudun monikulttuurisesta historiasta. Vesisaareissa sijaitse Kveenimuseo. Tämä museorakennus on arkkitehtuuriltaan moderni tumma ja pelkistetty. Heti sisäänkäynnin läheisyydessä voi kuulla mystisiä ääniä, jotka johdattavat museoon sisälle. Museo esittelee kveenikulttuuria esineistön, karttojen ja kveeninkielisen puheen kautta. Mieleenpainuvaa oli hylkeenpyyntiin liittyvä esineistö. Kveenin kielistä puhetta voi kuunnella kertomuksina kuulokkeista. Näitä kertomuksia on suomenkielisenä helppo ymmärtää, aivan kuin puhe olisi jonkin vanhan pohjalaismurteen värittämää suomen kieltä. Museon katossa on menneen ajan ihmisten valokuvia ja vastaan ui kattoon ripustettu merikalastusvene ja seinälle on projisoitu tyrskyvä meri. Museon sisällä on muuten hieno hiljainen ja kiinnostava tunnelma.

Illan katveessa ajoimme läpi huikeiden maisemien Vardoona. Tie myötäili rantaviivaa ja eteemme levittyi Jäämeri ja kiveä sen kaikissa olomuodoissaan. Pieniä järviä, suoalueita ja hyvin matalaa pensaikkaa kivikon laitamilla vilahteli välillä. Näkymät olivat aavikkomai-

set, unenomaiset, äärimmäisen avarat. Tätä lietsoi varmaankin ilta-aika pitenevine varjoineen vuorissa ja laaksoissa. Aivan Vardon saarikaupungin porteilla on pieni jännitysmomentti, tunneli, joka sukeltaa kallion ja meren alitse. Tunneli on lähes kolme kilometriä pitkä. Selvisimme sen uumenista kuitenkin mennessä tullen.

Steilneset-teos on vaikuttava muistomerkki Vardossa. Se on Varengeerimuseon tilaama ja valmistui 2011. Kaksiosaisen muistomerkkin suunnittelivat Louise Bourgeois ja Peter Zumthor. Tälle noitavainojen muistomerkille on käveltävä pienen valkoisen puukirkon ohi. Kapea puusilta johtaa sukkulamaisen teoksen sisälle, jossa on aluksi lähes pimeää, mutta silmä tottuu pian ja näkymä on surrealistinen. Niin on ollut myös näiden 91:n ihmisen kohtalo, jotka tuomittiin noituudesta ja poltettiin. 91 varovasti hehkuvaa lampua riippuu pienien ikkunoiden edessä, jotka näyttävät ympäröivää maisemaa. Vieressä on jokaisen tuomitun autenttinen kertomus. Omat sanat loppuvat tähän kohtaan. Tämä jäi varmasti muistijälkeen, se pohditutti jo ennakoon. Taas tuli osoitetuksi taiteen voima, sen merkityksellisyys. Ympäröivät pilvet, taivas, kylän rakennukset piirtyvät teoksen toiseen osioon, sen savulasiseiniin. Palava tuoli roihuaa rakennuksen sydämenä ja valtavat peilit katsovat sitä ylhäältä käsin, moninkertaistaen tulen. Vaikuttavaa, kauheaa, hirvittävää. Sittemmin hiljaisina kävelimme vastaleikatun heinäntuoksussa takaisin valkoisen kirkon ohi autollemme, kirkon ja noitavainojen muistomerkkin jäädessä keskustelemaan. Matkalla takaisin residenssille aurinko laskeutui yhä alemmaksi, mutta ei tiputtautunut kokonaan pois, siksi oli vielä valoisaa, kun saavuimme takaisin majapaikkaamme lähes puolen yön aikaan. Steilneset on koettava itse.

Ekeröyn lintusaari

Aamuisin joimme kahvit ikkunan ääressä

Ekeröyn lintusaaren pikkukajavat pesivät rosoisella kallioseinämällä. Lampaista sodan jälkeisillä rannioilla. Oranssinruskeaa levää on valtavasti.

sella kallioseinämällä on melkoinen, niitä on satoja, ellei ihan tuhansia ja kaikki ovat äänessä yhtä aikaa. Oman sävöksensä antaa vuoroveden paljastamat märänneelle tuoksahtavat levät, mutta merituuli pyyhkii tehokkaasti hajut mennessään. Saarella on vanhoja perinteikkäitä kalastusvajoja ja laitureita.

Katse lipui välillä etelään päin vastarannan sinisenä siintäviin vuoriin, Uuran suuntaan, jossa Heiskaset ovat kerran eläneet. Ehkä nuoriso on käynyt täällä keräämässä kajavan munia, joita kerättiin ihmisravinnoksi. Munasaalit saattoivat olla jopa 150kg päivässä. Myös kajavan untuvia ja höyheniä kerättiin. Näistä valmistettiin lämpimiä tynyjä ja tärkkejä. Meri oli valtava, kimmeltävä ja rauhallinen, mutta kaukana matalikolla kirkuivat merilinnut kalasaaliin perässä. Merta vasten hahmottui isoja harmaantuneita kalankuivatuslineitä, aivan kuin arktisia pyramideja. Mietin, millaisia otuksia meri kätkee: jättimäisiä kaloja, ruijanpaltaita ja kuningasrapuja. Hirvittäviä haita, kissakaloja ja kaikenlaisia valtavia valaitakin.

Lopuksi ja seuraavaksi

Residenssipäivät hujautivat luvattoman nopeasti. Residenssiajan viimeisinä päivinä Merisääni-aidenäyttelyssäni kävi paikallista kulttuuriväkeä ja näyttelystä oltiin kiinnostuneita. Taiteellista työtä pohjautuen Jäämeren atmosfääriin oli vielä jatkettava kotiin palatua. Paljon jäi vielä historiaa, nähtävää ja tutkittavaa Ruijan rannalle. Näistä yksi on Hamninberg, hylätty kalastajakylä, joka sijaitsee Vesisaaren pohjoiskärjessä, aavan Jäämeren rannalla. Tie Hamninbergiin on merkillinen, kuin toiselta planeetalta, jossa kalliit ovat kääntyneet kyljelleen. Residenssin suomalaisyntyinen huoltomies Tarmo kertoi että:

ja siitä oli kiva seurata pikkulintujen puuhia pihan pitkässä nurmikossa. Koska puita Vesisaarella on vähänlaisesti ja nekin kitukasvuisia, linnut etsivät ravintoa muusta kasvilisuudesta. Eräänä aamuna saapui kaupungin työntekijät siistimään pihaa ja nurmea leikkaamaan. Pihasta tuli siisti, mutta mietimme että minne menevät linnut nyt ötököitä etsimään. Ehkä niitä löytyisi vuorelta, joka on heti Vadson takana. Vuorella kulkee vaelluspolkuja, joista yhtä seurasimme kappaleen matkaa päiväretkellämme. Silloin löysimme pienen vuolaasti solisevan puron, jonka voi ylittää kuivin jaloin kiviä pitkin hyppimällä.

Lintusaaresta kuulimme aiemmin, että sinne tehdään kuvausretkiä runsaan lintupopulaation takia. Niinpä päätimme mekin mennä sinne kuvia räpsimään. Pikkukajavat pesivät suurina yhdyskuntina Ekeröyn lintuvuorella. Ehkä myös helppokulkuisuutensa vuoksi paikalla tulee ja menee matkailijoita, lähinnä pitkien objektiivikameroidensa kanssa. Saarelle pääsee autolla ajaen hiekkakannasta pitkin. Paikalliset asukkaat olivat pystyttäneet kuka mitäkin tontilleen, on kahviloita, pieniä matkamuistoputiikkeja ja majoitustoimintaa. Lintujen meininki sinisellä taivaalla ja rosoi-

”Hamninbergiin kannattaa mennä valoisaan aikaan” ja että: ”sinne voi mennä jos ei pelkää Pöötä!” Tietysti se nauratti meitä. Mutta kun myöhemmin katsoimme videoita yksikaistaisesta, erittäin vaihtelevasta tiestä sinne, jäimme mieteliäiksi.

Kotimatka sujui hyvin jälleen kahdella yöpymisellä. Matkalla kävimme katsomassa Nessebyn vanhaa kirkkoa ja Teno-joen kuohuja. Kotimaisemat näyttivät valtavan reheviltä ja puut korkeilta. Heti kotiin palattua jo suunnittelimme uutta reissua Jäämeren rannalle. Ehkä uusi seikkailu sinne vielä toteutuisi. Finnmarkin ihmiset, arktinen heinäkuu ja suolainen merituuli jättivät meihin lähtemättömät jäljet. Maitohorsman värihehku, siniset ja keltaiset vajat Jäämeren rannalla olivat ihmeellisiä. Ihmeellistä oli arktinen valo

ja loputon sileä avaruus, puuttomat paljakat ja herkät pienet kypsän kesän kukat. Ihmisen elämä ja toimeentulo arktisissa olosuhteissa on ollut ja on edelleen erityistä. Millaista se oli Uuran suomalaiskylässä, ennen vuotta 1940, jolloin kaikki Kuolan suomalaiset ja etnisesti muuta kuin venäläisiä alkuperää olevat ihmiset pakkosiirrettiin sieltä rakkailta kotiseuduiltaan pois? Kysymyksiä nousee jatkuvasti lisää, myös edelleen se, millainen kohtalo oli Emil Heiskasella?

Kiitän taiteellisen työn tukemisesta Suomen Kulttuurirahaston Keskusrahastoa. Kiitän myös Tromssan ja Finnmarkin kunnan Taiteilijaresidenssijaksosta.

Teksti ja kuvat: Anne-Mari Heiskanen, Emil Heiskasen lapsenlapsi.

*Taiteellista työtä Jäämeren rannalla.
Kaukana taustalla sinisenä siintää
Uura.*

Heiskaset-lehti 25 vuotta sitten

Tämä on toimittamani uusi vakiopals-
ta Heiskaset-lehdessä. Siinä muistelimme
seuran tärkeitä tapahtumia 25 vuoden takaa
Heiskaset-lehden juttujen perusteella.

Maailma oli neljännesvuosisata sitten
melkolailla erilainen paikka kuin tänään. Silti
monet samat asiat toistuivat sukuseuratoi-
minnassa kuin nykyisinkin. Leena Heiskanen

toimitti lehteä ja puheenjohtajan nuijaa hei-
lutteli kaavilainen yrittäjä Mauno Heiskanen.

Ehdottomasti vuoden suurin tapaus seu-
ralla oli pitkään ja hartaasti odotetun Heiska-
set-sukukirjan ilmestyminen kesällä 1997.

Teksti: Hannu Heiskanen

hyvät heiskaset

On eletty poikkeuksellista talvea. Lumet sulivat Etelä-Suomesta jo helmikuussa ja voimakkaat myrskytuulet ovat riepottelleet koko maata. Hale-Boppin -komeetta on näkynyt kirkkaasti maaliskuisella yötaivaalla. Seuraavan kerran voidaan ihailla sitä 3 000 vuoden kuluttua. Helsingin kaupunki ilmoittaa siistivänsä keskustan ilmettä tulevan huippukokouksen takia. Arvovaltaisimmat vieraat ovat Venäjän presidentti Boris Jeltsin ja Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton. Lehtimiehiä saapuu tuhatmäärin ympäri maailmaa.

Viisi vuotta on vierähtänyt siitä, kun sukuseuramme vuosikokous pidettiin Helsingissä. Tänä vuonna tapaamme täällä jälleen Suomalaisella Klubilla ja toivomme ansasta osaanottoa.

Lehtemme toimitukseen kaipaamme edelleen tietoja Heiskasista, valokuvat, tarinat, merkkipäivät, kaikki pienetkin tiedot ja kirjoitukset ovat tervetulleita. Kesällä tavataan kotiseutupäivien ja sukukirjamme merkeissä Leppävirralla 8.-10.8.97.

Hyvää Pääsiäistä!

Päätoimittaja
Leena Heiskanen

Heiskaset

-SUKUKIRJA

ILMESTYY PIAN - VARAA OMASI
- ENNAKKOTILAUKSELLA SAAT ALENNUSTA

Sukukirjaan sisältyy sukutaulujen muodossa tiedot noin 11000 Heiskasesta - lisäksi on paljon upeita vanhoja valokuvia ja mielenkiintoisia tarinoita. Kirjasta tulee noin 700-sivuinen Heiskas-eepos, jolla olkoon kunniapaikka jokaisen Heiskasen kirjahyllyssä.

**HYVÄ
LAHJAVINKKI**

Kun maksat kirjan ennen 31.5.1997, saat sen hintaan 290 mk + mahdollinen postimaksu 30 mk. Kesäkuusta lähtien hinta on 350 mk (+ postimaksu).

Maksu tapahtuu oheisella pankkisiirtolomakkeella sukuseuran kirjaa varten avaamalle tilille. Merkitse tarkasti nimesi ja osoitteesi viitetietoihin, jotta osaamme toimittaa kirjan oikeaan paikkaan.

Kirja julkaistaan valtakunnallisilla kotiseutupäivillä Leppävirralla 8.8.1997. Seuraavassa jäsenlehdessä kerrotaan tarkemmin kotiseutupäivistä ja niiden yhteydessä järjestettävästä sukuseurojen jäsenten tapaamistilaisuudesta.

Heiskasten sukuseuran kesämatka Riika ja Tallinna 20.-23.7.2023

Tervetuloa nauttimaan ja rentoutumaan Sukuseuran kesämatkalle! Viiden vuoden tauon jälkeen pääsemme taas Sukuseuran yhteiselle matkalle. Tällä kertaa kohteena on Latvian pääkaupunki Riika, joka on myös Baltian suurin kaupunki. Matkalla käymme myös Tallinnassa. Edessä on todella mielenkiintoinen neljän päivän retki kesäisessä Baltiassa. Matkalla on mukana asiantuntevat oppaat, hyvää seuraa ja runsaasti iloista mieltä!

Tulevana kesänä Heiskasten sukuseura suuntaa Riikaan, Baltian suurimpaan kaupunkiin. Pääsemme käymään useissa kiinnostavissa kohteissa, mm. Riiassa, Jurmalaassa ja Tallinnassa. Koko neljän päivän matka tehdään suomalaisella linja-autolla. Majoitumme Tallinnassa Hestia Eurooppa-hotellissa ja Riikassa Tallink Riga-hotellissa.

Ensimmäisenä päivänä lähdemme liikkeelle Helsingistä ja bussin kyytiin pääsee

sujuvasti mukaan myös jo Pieksämäeltä, Varkaudesta ja Mikkelistä. Tulemme lautalla Tallinnaan, jossa yövyimme ja illan aikana voi tutustua kaupunkiin. Toisena päivänä ajamme Viron halki Riikaan, jossa meillä on kiertojelu ja omaa aikaa. Kolmantena päivänä halukkaat voivat tutustua Jurmalaan, joka on ainutlaatuinen merenrantakohde. Päivän aikana on myös mahdollisuus tutustua Riikaan omatoimisesti. Illalla nautimme yhteisen juhlaillallisen. Viimeisenä päivänä suuntaamme Viroon ja sitten kotimaata kohti.

Latvian pääkaupunki Riika on todellinen Itämeren helmi, jossa on runsaasti nähtävää ja koettavaa. Riika tarjoaa monenlaisia tutustumispaikkoja aina katedraaleista ruokamarkkinoihin sekä oopperasta ainutlaatuiseen automuseoon saakka. Latvian viehättävä ja innoittava pääkaupunki saa sinut iloiselle mielelle!

Matkaohjelma

1. matkapäivä torstai 20.7.2023:

Bussi lähtee liikkeelle Pieksämäeltä seuraavalla aikataululla:

- Pieksämäki linja-autoasema klo 9.45
- Varkaus linja-autoasema klo 10.30
- Mikkeli matkakeskus klo 11.30
- Matkalla oma kustanteinen kahvittelu tauko sopivassa kohdin, esimerkiksi Heinolassa.
- Saapuminen Helsinkiin Länsisatamaan n.klo 15.30.

Helsingistä mukaan tulevien tulisi olla satamassa viimeistään klo 15.30. Laivamme Tallink My Star lähtee klo 16.30 ja saapuu Tallinnaan klo 18.30. Laivalla kansipaikat. Tallinnaan saapumisen jälkeen majoittuminen Tallinnassa Hestia hotel Eurooppaan 2hh. Illalla on pöytävaraus Kochi Aidat ravintolaan, johon on mahdollista varata omakustanteinen ryhmäruokailu.

2. matkapäivä perjantai 21.7.2023

Aamiainen hotellilla, jonka jälkeen matka jatkuu kohti Viron ja Latvian rajaa, jossa pidämme tauon. Rajalla on kahvila ja pieni matkamuistomyymälä. Riikan saavumme n. klo 14, majoittuminen hotelliin Tallink Riga. Hotelli sijaitsee keskustan tuntumassa, aivan rautatieaseman, ostoskeskuksen ja torin vieressä. Vanhaan kaupunkiin on matkaa n. 800 m. Riikassa teemme opastetun kiertoajelun klo 15-18. Kiertoajelulla katsomme uutta kaupunkia bussilla, vanhassa kaupungissa käymme kierroksella oppaan johdolla jalan. Ilta vapaata ohjelmaa, jolloin voi tutustua mm. vanhan kaupungin ravintolavaihtoehtoihin.

3. matkapäivä lauantai 22.7.2023

Aamiainen hotellissa, jonka jälkeen klo 10 pistäydymme Riikan eteläpuolella sijaitsevassa rantakaupunki Jurmalassa sekä katsomassa jääkärimuistomerkkiä. Retkellä mahdollisuus omakustanteiseen ruokailuun tai kahvitteluun tuulimylly ravintola Lidossa. Retkellä on mukana opas. Vaihtoehtoisesti koko päivän voi viettää tutustuen omatoimisesti Riikaan, esim. vieraila museoissa tai tehdä ostoksia. Illalla hotellin ravintolassa yhteinen juhlaillallinen, jonka ruoka sisältyy matkan hintaan.

4. matkapäivä sunnuntai 23.7.2023

Aamiainen hotellissa; matka kohti Viroa ja Tallinnaa alkaa hotellin edestä klo 8.30. Matkalla pysähdymme vielä rajakaupoille ostoksille ja tauolle. Laiva Tallink Mega Star lähtee Tallinnasta Helsinkiin klo 16.30 ja on Helsingissä klo 18.30. Laivalla kansipaikat. Heti Helsinkiin saapumisen jälkeen jatkamme kotimatkaa Savoon, saapuminen lähtöpyläkeille myöhään illalla.

Riian vanhakaupunki

Riian vanhakaupunki kuuluu UNESCO:n maailmanperintöluetteloon ja se henkii yli 800-vuotista historiaansa.

Upeat kirkot, arkkitehtuurin mestariteokset, kuten Mustapäiden talo, romanttiset mukulakivikadut sekä kesäisin vilkasta elämää tulvivat torit ja aukiot sekä monet muut kohteet kutsuvat sinut luokseen. Kannattaa käydä myös keskustorilla kauppahalleissa,

joka on yksi Euroopan suurimmista markkinapaikoista. Valtava alue koostuu viidestä korkeasta zeppeliinihallista, joissa aikoinaan säilytettiin suuria ilmalaivoja.

Nykyisin hallit ovat täynnä ruoan ja elintarvikkeiden kauppiaita, jotka myyvät herkkuja juustoista kalaan, savustettuun lihaan, hunajaan, tuoreisiin hedelmiin ja vihanneksiin sekä lukemattomiin erinomaisiin vuodenaikojen sesonkituotteisiin. (lähde latvia.travel/fi)

Matkan hintaan kuuluu:

- suomalainen linja-auto ja kuljettaja
- mukaan pääsee Pieksämäeltä, Varkaudesta, Mikkelistä tai Helsingistä
- laivamatkat Helsinki-Tallinna (meno-paluu)
- 3 majoitusta, 2 hh, lisämaksusta 1 hh
- 3 hotelli-aamiaista
- yksi yhteinen illallinen
- opastetut kiertoajelu ja käynnit Riikassa ja Jurmalassa
- omaa aikaa sekä Riikassa että Tallinnassa

Nyt Heiskasille kaikki tämä herkku VAIN 395 €/henkilö!

1 hengen huone lisähintaan 95 €.

Matkaan voivat osallistua kaikki sukuun kuuluvat ja vaikkapa ystävätkin, ei tarvitse olla Sukuseuran jäsen. Tärkeintä on, että saamme mukaan vähintään 30 henkeä. Silloin seuralle ei tule lisäkustannuksia. Matkan toteuttamisen minimihenkilömäärä on 30 henkeä. Lähde siis mukaan ystävän kanssa tai koko perheen voimin!

Huom! Matkalle tarvitset mukaan passin tai virallisen henkilökortin (ajokortti ei kelpaa).

Sitovat ilmoittautumiset **31.5.2023** mennessä:

Tuija Hauhia, puh. 040 5050 167, tuija.hauhia@sudet.fi

Matka laskutetaan osallistujilta ilmoittautumisen jälkeen. Matka tulee olla maksettuna 14.6.2023 mennessä.

Vastuullinen matkanjärjestäjä:

Kantamatkat Oy, Luhtikatu 2, 76150 Pieksämäki, 045 123 6946, info@kantamatkat.fi, www.kantamatkat.fi, LY 2128886-7, kuluttajaviraston lupa 99/08/MJ/MV

Ilkka Heiskaselle Jussi-palkinto

Näyttelijä Ilkka Heiskanen sai 24.3. pidetyssä Jussi-gaalassa Parhaan sivuosan Jussi-palkinnon. Hänet palkittiin roolistaan *Hetki lyö* –elokuvassa, jossa hän esitti entistä rikollista Mikkoa. Espanjaan sijoittuva elokuva on rikoskomedia ja sen on ohjannut J-P Valkeapää.

Ilkka Heiskasen palkinto jää historiaan myös, koska se on ensimmäinen sukupuolineutraali Jussi-palkinto. Heiskaselle Jussi-palkinto oli jo toinen, sillä hän sai vuonna 2011 miessivuosan palkinnon elokuvasta *Hiljaisuus*.

Ilkka Heiskanen valittiin Vuoden Heiskaseksi vuonna 2019. Hän on tunnettu ja rakastettu näyttelijä, jolla on ollut useita rooleja televisiosarjoissa ja elokuvissa. Hän tuli suurelle yleisölle tutuksi ensi kertaa Yleisradion vuosina 1984–85 valmistuneessa viihdesarjassa Mutapainin ystävät.

Heiskasten sukuseura onnittelee Ilkkaa hienosta palkinnosta!

Ilkka Heiskanen elokuvassa Hetki lyö. Kuva: Elokuwayhtiö Komeetta Oy / Meelis Veeremets.

Tuusniemen Heiskaset vuosisatojen saatossa

Osa 40

Hannu Heiskasen jo vuodesta 2005 jatkunut fiktiivinen jatkokertomus muinaisista Tuusniemen Heiskasista, jossa on kuitenkin ”tottuutta sitteeks”. Tarinassa esiintyvät henkilöt ja paikat ovat pääosin autenttisia ja erinäisiin tutkittuihin lähteisiin perustuvia.

Tapahtui edellisessä jaksossa:

Matin saatua käräjien päätöksen perusteella 150 ruplan perintöosan hän päätti lähteä pois toraisan velipuolensa Pilu-Pekan isännöimästä kotitalostaan ja muuttaa aluksi palkolliseksi sisarpuolensa läheiselle tilalle Räsälään. Matin ja Anna-Marian päätöstä helpotti se, että isäntä Heiskas Petu lupasi lankomiehensä perheelle torpanpaikan tiluksiltaan.

Oman torpan rakentaminen

Heiskas Matin oli nyt aloitettava kaikki aivan alusta. Hän sai käyttää alkuunsa talon työkaluja, mutta hankki pikkuhiljaa myös omia, niitä kun jatkossa kuitenkin tarvittaisiin. Koska rahaa oli nyt jonkin verran käytössä hän taotti kyläseppällä kirveen, vesurin ja kuokan. Samoin myös kunnon puukon, sillä se kuului siihen aikaan joka miehen perusvarustukseen – kuten älypuhelin nykyisin.

- Tuosoes päkäle kankeraotoo, voesikko sipasjta siitä mulle muutamia kaluja? Matti jututti tuttua kyläseppää Tirkkos Palia.

- Suattasimpaa kilikutellae ku hinnoesta vua sovi-taa, tämä vastasi Matille.

- Mitteepäs se mestarj sitte oekee pyytellöö, kysyi Matti ympärilleen pälmyillen.

- Putelilla kirkasta viinoo tekisj vaekka vallamitü, ilmoitti seppä totutusti taksansa.

- Minä ku e’ ite sitä viljele, nii pyytäsin suaba rahalla tae työlläen maksoo, sanoi Matti periaatteen miehenä.

- Kääphä se sekkii, hakkooppas ensalakuusa tuo läjä miilulappeiks, nii katellaa sitte lissee, sanaili seppä selvästi hieman pettyneen oloisena.

Syksyllä ennen puiden lehtien varisemista

Matti kerkesi vielä kaataa lepikkoa varsin isolta alalta. Tämän lisäksi hän kaivoi kolmisenkymmentä sylvä niskaojaa tulevalta pellolta valuttamaan vetisen suonpohjan vesiä Hautalammen rantaan.

- Vua jo o’ kolokko nim puturalle annettunna, tuumasi Anna-Maria Matille tullessaan tuomaan eväsleipää ja piimää ojankaivuulle.

- Ee se mittään immeisen haotoo tarkota, valisti Matti. - Tällä paekalla o’ ennemuinon poltettu ter-vahaatoo, sikshä tällie paekalla ee vielä ou tämän isompoo puustoo ehtinnä karoo.

Kun maa jäätyni ja kaivutyöt oli lopetettava Matilla alkoi koko talven kestävä tukkipuiden kaato- ja ajourakka. Kirves heilui ahkerasti ja jälkeä syntyi, kun hän temmelsi lyhyen valoisan päivän metsässä. Omaan torppaan pääsy lisäsi työintoa kahmalokaupalla. Työ oli todella rankkaa, lunta oli maassa paljon ja sitä tippui puista suurina raskaina möykkyinä niskaan nuoskan aikaan. Eväskään ei ollut aina parasta mahdollista, olisihan Anna-Maria halunnut toki laittaa miehelleen ravitsevaa läskiä ja voita mukaan, mutta Matti kieltäytyi jyrkästi.

- Otabha vinkuvannpintoo ja voeta kakkujs piälle, jotta jaksat ryskee siellä rahivviätössä, tarjoili An-

Autenttinen kuva Heiskasten työmaalta.

Maalaus: Akseli Gallen-Kallela, Rakennus, 1903, Suomen Kansallisgalleria.

na-Maria parempia eväitä.

- *Kyllä sitä rukekiillimpulla ja suolalahnalla päivän potkii, uamulla ku syöp suuruksa lähtiissä nii ee niä näläkee ennen puolista, valisti Matti.*

- *Nyt ee ou kuule rahhoo eekä sapuskoo yhtää hukattavaks mihinkään turhuuteen, joka koppeekka on nyt suatava säästöön. Matti toppuutteli vaimonsa ehdottamia, mielestään liian herraskaisia tarjoiluja.*

- *Paa nyt aenae ne pässimpökkimät sukat koepiis, ettet varpaetasi kylymetä, emäntä jatkoi ohjeistustaan.*

Kevättalvella Matti ajeli kaadetut tukit laaniin tulevalle rakennuspaikalle. Niitä kertyikin melkoinen määrä, kun Matti oli pienoinen ahneus mielessään tehnyt puutavaraa niin paljon kuin jaksoi ja kerkisi.

- *Aena se kaek o' kotiapäen, ompaa pöllit valamiiks pinossa, pittää vuan kolloella enne kessee etteivät piäse pillantummaan, hän kotvi itsekseen.*

Talon keväisten toukotöiden jälkeen Matti päätti pitää torpantekotalkoot. Koko Räsälän miespuolinen väki, pari naapuria ja Anna-Marian kaksi veljeä olivat paikalla. Isolla porukalla työ kävikin ripeästi ja tottuneesti, alle viikossa tupa oli jo harjassaan. Torpasta päätettiin tehdä heti alkuunsa uloslämpiviä tupa rööreineen päivineen. Se oli silloin uutta ja nykyaikaista.

- *Meillä sitä ee torpparienkaa tarvii ennee asustoo*

savpirttilöessä, sanaili Räsälän Petteri-isäntä ylöpeänä paikalla pökästellen.

- *O' se vua kopsakka ukko tuo Heiskas Petu, totesi tähän Muurarj-Mikko püisiä muuratesaan.*

- *No...repsikka tuohha jootuin latuskoeta kiiviä... ja toene hyväkäs piehbä kalakkiluasti notkeena. Mikko jatkoi.*

- *Kyllä o' siskolla tiällä hyvä ellee. Vua o'sitä teissäe Heiskasissa sitte monenlaesta juppasijjoo, yks o' ku Jumalam mieljharmin peto ja toenen ku laapias samarialaenen, jatkoi Kolarj-Jusa aprikointiaan Heiskasista.*

Matti koetti ensin vetää matalaa profilia harjakaisten suhteen, mutta tähän ei topakka Anna-Maria millään suostunut.

- *Jos kerran ruinoot tänne porukkoo palakatta töehin, nii iliman muuta ne kaekki uatteloop että ohha sitä tietennii kunno rypijäeset tiijossa. Siks kae se tuo Miittis Juakkoe tänne tulj äkkäestä akkooosa pakkoon, sanaili Anna-Maria tiitterästi.*

- *Suappa tiijä mitenkä hirveesti tulloo nuita kulunkija, epäröi Nuuka-Matti, niin kuin Anna-Maria oli häntä alkanut nimittää.*

- *Sinnäe sitä pimität rahhoo ko piertä perseer raossa. Nyt kää ukko kätkölläsj, nii minä boejan pöyvän korreeks laavantae illaks, kehotti Anna-Maria topakasti miestänsä. Matin ei auttanut muuta kun luovuttaa syvästi rakastamansa kolmen ruplan seteli vaimolleen.*

- *Eläkkä sitten mitää turhuutta hommoo, eekä sit-*

ten viinoo osteta tippookaan, ohjasti Nuuka-Matti jo Räsälän suuntaan luipakasti katoavaa vai-moaan.

Anna-Maria oli onnensa kukkuloilla, hän sai-si olla pitoemäntänä ja tarjota itse valmista-miaan ruokia talkooväelle rankan työviikon päätteeksi. Kuuluihan talkooväkeen kaksi hänen veljeään ja lisäksi tietenkin itse emä-talon väki. Hän ymmärsi, että kunnon tar-joilu oli vain hyvä sijoitus, sillä varmaan he jatkossakin tarvitsisivat talkoomiesten apua ja tietenkin hyvän tarjoilun omaava paikka veti enemmän talkooväkeä puoleensa jatkossakin. Tämä oli heidän todellinen tulikokeensa, jon-ka myötä heitä arvioitaisiin jatkossa pitkään kyläläisten silmissä.

- *Hiättii ku olivat millaset olj, pietään nyt vähän haaskoo, jotta tuas jaksetaa paenoo*, hän tuumis-kehi hyppelehtien kevein askelin rakennuspai-kalta emätaloon Räsälään.

Vaikka torppa olikin talon omaisuutta ja ra-kennustarpeet, niin rakennuspuut, muuriki-vet, uuninpellit, ikkunalasit kuin saranatkin tulivat talosta, oli itse rakennustyö hoidettava tulevan torpparin lukuun. Varmistihan torp-pari näin itselleen ja perillisilleen asuinpaikan vuosikymmeniksi eteenpäin, useinhan torppa periytyi isältä pojalle. Tavallaan molemmat, niin isäntä kuin torpparikin tunsivat silloin tekevänsä kuin omaansa.

Kun Petteri-isäntä tuli lauantaiamuna työ-maalle, hän totesi, että työt olivat vielä pa-hasti kesken, mutta pienellä porkkanalla kes-keneräiset hankkeet saataisiin valmiiksi iltaan mennessä ja torppa olisi asuttavassa kunnos-sa jo pyhänä. Isännällä itsellään olisi sunnun-taina asioita kylälle, eikä hän enää silloin eh-tisi työmaalle. Siksipä hän keksikin oivallisen juonen töiden valmiiksi saattamiseksi:

- *Kuulkeehan työ kaekki talakooväk, ee oes ennee jälellä ku katto piän piälle ja piipumpiän muuraas.*

Muurarj-Miku, ota kolome ukkoo repsikakses ja akkaväk latuskoeta kiviä kerreemään. Meikäläene boetaa Matij ja Ollin kanssa katon teon. Luppoon tarjota iltasella kiühkojaesiks korttelin paloviinoo jokkaeselle ukolle ja kupin kahvia akkoloelle, jos urakka on valamis enne muatammännöö, Petteri pottuutteli isännän olemuksella ja arvovallalla heti aamun alkajaisiksi talkooväkeä.

- *Ja kunnon syöminkit o' myös tiijossa iltasella*, li-säsi tähän Anna-Maria.

Nämä lupaukset panivat talkooväkeen vauh-tia, sillä varsinkin miehet epäilivät Nu-uka-Matin alkoholin tarjoilun runsautta ja ottivat iloisena yllätyksenä vastaan isännän runsaskätisen kiritystarjouksen.

- *Kyllähä myö hommat boejettaa varmana. Ak-kaväk mehtään kiviä kerreemään, jos meinootta kahvin kanssa lotrata*, huuteli Kolarj-Jusa to-pakasti. Toki hänelläkin oli tietenkin päällim-mäisenä oma lehmä ojassa.

- *Pannaahha tuohet paekoellee ja malakoja paenoeks, nii avot, kyllä vesj pysyy tuvan ulukopuolella*, sa-naili Petteri katonteon ohessa ohjeitaan. - *Annahha Ola niitä malakapuita tänneipäen!*

Aika kävi lopuilleen, ja vasta seitsemän aikaan lauantai-iltana Petteri totesi töiden olevan jo-takuinkin valmiina. Hetimiten hän kehotti talkooväkeä tulemaan luokseen. Petteri kiitte-li hyvästä työsuorituksesta ja lorotti jokaiselle miehelle itse kunkin mukiin annoksen palo-viinaa.

- *Tulukeeha ukot tänne pilivekseen nii tehhää isoja-ke!* kehoitteli Petteri rakennusmiehille.

- *Mänkeehä Maria ja Iita kahvinkeittoon pibhaan, muu akkaväk voep seorata mukana, myö tullaa ku joovutaa. Kahtokeeha että kotijmies Antti o' läm-mittännä saanan kunnolla, kohta tulloo meinoon kyhypijöetä.* Väsyneitä ja hiestyneitä miehiä ei tarvinnut kahdesti käskeä, vaan jokainen hyökkäsi isännän luo suun napsaessa.

Pikkupäissään miesväki pääasiassa ylisti run-

sain mitoin Anna-Marian päivällistä ruoka-
tarjoiluja, mutta silti yksi soraäänikin mahtui
joukkoon. Heikon viinapään omaava, toisen
menestyksestä katkeroitunut, Miettisen Jaak-
ko eli Rähinä-Juakko alkoi tapansa mukaan
rähjäämään:

- *Sinä se Nuuka-Masa vuan räkneet tarkkaa
kaekki tarjoelut. Isännännii pit antoo harjakaesvi-
nat ku et ite ruahtinna niitä hommata.*

Tämä sai perusrehdin Matin sapsen kiehu-
maan ja hän toimittikin topakasti:

- *Vae ee kelepoo kööhän serviisit, kiitosta vuan itel-
lesj vötkylöennistäes työmualla, mutta ee tarvii silti
tulla ikenijää aokommaa jos ee meikäläesen tar-
joelut kelepoo.*

Tämä jämäkkä tokaisu sai Jaakon hetkellisesti
rauhottumaan, mutta silti Jaakko koetti saa-
da muita talkoolaisia puolelleen suhkamalla
vieressään istujien korvaan hävyttömyyksiä
Nuuka-Matista – siinä kuitenkin juurikaan
onnistumatta.

Talkooporukan ollessa jo pienessä kokka-
lastissa, tuli Iida-tyttö noutamaan miesväkeä
saunaan Räsälään. Saunottuaan päivän hiet-
pois ja huuhdottuaan kipeytyneet lihaksen-
sa raikkaalla kaivovedellä pihamaalla oltiin-
kin valmiita astumaan nälkäisinä kuin sudet
ruokapöytään. Sää pysyi onneksi poutaisena,
vaikka mustia pilviä oli kertynytkin taivaan-
rannalle. Nuuka-Matti oli rakennellut tarjoi-
lupöydän talon pihalle jo edellisellä viikolla
pukeista ja muutamasta hirrestä. Pöytä notkui
Anna-Marian tarjoiluista: oli runsaasti kei-
tettyä perunaa, oli lammaspaistia, suolattua
siikaa ja sianpotkaa. Kyytipoikana tarjoihtiin
Anna-Marian puolisalaa Renki-Ollilla teet-
tämänsä olutta. Nuuka-Matti ensin hieman
karsasti oluttarjoilua, mutta sitten tajuttuaan
asian välttämättömyyden lotrasi sitä auliisti
talkoolaisten nopsaan tyhjentyviin haarikoi-
hin.

Runsaan harjakaisaterian nautittuaan vieraat

istuskelivat tyytyväisillä mielin Räsälän piha-
maalla illan hämärtyessä. Jostain lisäryppyjä
saanut Rähinä-Juakko jatkoi taas Nuuka-Ma-
tin herjaamista. Hän oli kateellinen tämän
saamasta hyvästä torpanpaikasta ja hövelistä
emätalon isännästä.

- *Otetaabha Masa vähä miebestä mittoo, katotaan
outko sinä Enonsalon kutjake ollenkaa meikäläes-
ten veroene,* haastoi Jaakko uhmakkaasti hih-
jaan käärien.

- *Mittee ne oekeen meinoo, ee kae vuan tapella nu-
justammaa,* siunaili Räsälän emäntä, Matin si-
sarpaoli Maria.

Vastahakoisesti väkijuomien käyttöön suh-
tautuva Matti otti väkinäisesti haasteen vas-
taan.

- *No ruvetaabha sitte käsipubelulle, jos sulla kerra
on nii kova iilakka kōnniis ottoo,* kehotti Matti
yli-innokasta jo hoippuroivaa kumppaniaan.
Rähinä-Juakko kimposikin heti kuin anaski
Nuuka-Matin kimppuun ja sai kuin saikin
painettua tämän alleen yllätyshyökkäyksellä.

- *Sinnebhä kuavniit tantereese,* sennii saeturj, uho-
si hän voitontahtoa uhkuen.

Alkuhämmennyksestä tointunut Nuuka-Mat-
ti sai kuitenkin kaikki piilevät karhun voiman-
sa käyttönsä ja peittosi juopuneen kanssaot-
telijan lopulta helposti permantoon.

- *Viekeehä kyträhtännä tappelmanni jäähylle, jok-
kii ortelj se olla pittää,* hän totesi muille nous-
tessaan hikisenä ja pölyisenä tantereesta.

- *Tiällähä o' tääs meorakka piällä, het ko selekä-
sä kiüntää,* totesi Petteri-isäntä nurkan takaa
tullessaan.

Tappelupukarin lähdettyä saattajan kanssa
kotinsa haavojaan nuolemaan ilta jatkui iloi-
sissa merkeissä. Naureskeltiin vielä kaukaa
pellon takaa kuuluvaa paikalta poistuneen
junkoojan mökellystä ja ruvettiin puhele-
maan mukavia.

- *Kopsakka out ukko Nuuka-Masa, harva sitä
iha iteksein kyhymää korpee ruppee pellowraevuusee
päevätoittesä jälakee,* kehui Petteri uutterraa ren-

kiään.

Matti tunsu hiljaista hyvänolontunnetta, mutta oli silti kiusaantunut saamistaan kehuista ja julkisuudesta.

- *Se o' vuan perreellisen koetettava jostaen särvintä suihisa ehtiä*, Nuuka-Matti totesi vaatimattomasti.

- *Vua katokuule, niibhä se ukekokii aekonnaa meijän torpan tyhjistä ruato*, koetti Latekin korostaa oman sukunsa osuutta Räsälän hyvinvoinnin edistäjänä.

- *Niibhä se Puavovaenoo tek, mutta ite out kun-*

nostaatunna pääasiassa siellä polsterin pöllyytyksem puolella, siinä lajissa out kyllä kylän pistämätöm baka, heitti Petteri leikillisesti vastauksensa.

Tämä sai miesväen hirnumaan naurusta ja siihen Latekin yhtyi, sillä ei hän juurikaan muilla omilla saavutuksillaan päässytkään ylleilemään.

Kuinka Heiskas Matin ja Anna-Marin perheen elämä tästä eteenpäin kehittyi. Siitä voit lukea lisää seuraavassa numerossa.

MURRESANOJEN SELVENNÖKSIÄ:

päkäle	kappale
kankraota	kankirauta, nimitys varhaiselle raudan (teräksen) kankimaiselle kauppamuodolle
sipasjta	mm. levittää voita leivälle hyvin ohuesti
miilulapi	sepän miilussa poltettava pilkkopuu, pilke, polttopuu
vinkuvanpinta	sianliha
kakku	leipäpala, voileipä
rahivviättö	rahdinajo
kolloella	kolota
kopsakka	hyväkuntoinen, terhakka, näyttävän näköinen (ihminen)
repsikka	apulainen, apumies, aputyöntekijä
juppasija	kävelijä, olija
Jumalam mieljarmi	jokapaikan kujeilija, konstailija, ailahteleva (ihminen)
rypijäeset	juhlat, ryyppäjäiset
kiihkojaeset	talkooporukalle tarjottu yllätyskiihoke
kortteli	vanha tilavuusyksikkö, 1/4 tuoppia (n. 0,32 litraa)
malkapuu	tuohikaton (harjalta räystäälle ulottuva) painopuu
räknätä	laskea, laskelmoida
vötkylöidä	laiskotella, olla jouten
kutjake	vetelys, heittiö
käsjpuhelu	nyrkkitappelu
iilakka	kova halu, himo, hinku, mieliteko
kyträhtää	kaatua paikoilleen
tappeljmanni	tappelupukari
meorakka	metakka, mylläkkä; myräkkä
junkooja	vastaanvankkääjä, toisinajatteliija
katokuule	katso, kuule
polsteri	patja

Heiskaset eduskuntavaaliehdokkaina

Tämän kevään eduskuntavaalit innoittivat selvittämään, millainen on Heiskasten historia kansanedustajina. Historia alkaakin heti ensimmäisistä eduskuntavaaleista keväällä 1907, jolloin Eduskuntaan valittiin Samuel Samppa Heiskanen Kuopion läänin läntisestä vaalipiiristä. Samppa Heiskanen oli nuorsuomalaisen kansanedustaja ja hän toimi kansanedustajana vuosina 1907–10 ja 1911–17. Jo ennen kansanedustajana toimimista hän oli säätyvaltiopäivillä talonpoikaissäädyn edustajana vuosina 1904–1905 ja 1905–1906. Samppa Heiskanen oli syntynyt Iisalmissa vuonna 1850. Hän oli maanviljelijä Vieremällä ja toimi myös kunnallisen paloapuyhdistyksen asiamiehenä, Iisalmen kunnallislautakunnan esimiehenä ja Iisalmen kunnanvaltuutettuna.

Toinen kansanedustajana toiminut Heiskanen on varsin tuttu, nimittäin professori V.A. Heiskanen, joka toimi Sukuseurassamme. Hänen komealle uralleen mahtuu myös yksi kausi kansanedustajana. Hänet valittiin Eduskuntaan Maalaisliiton listoilta Mikkelin läänin vaalipiiristä vuonna 1933. Hän oli edustajakaudellaan muun muassa yliopistojen suomalaistamisen aktiivinen puolestapuhuja. Yksi Heiskasen lakialoitteista ylsi laiksi asti, nimittäin Nimenmuutoslaki, niin sanottu Lex Heiskanen, jonka perusteella suomalaistettiin ainakin 250 000 sukunimeä.

Tämän jälkeen Heiskasia ei ole kansanedustajana ollut – siis peräti 86 vuoteen! Tämän kevään vaaleissa oli neljä ehdokasta, joiden nimi on Heiskanen ja ainakin yksi muu sukuun kuuluva. Keitä he ovat ja miten heidän kävi?

Lähimmäksi edustajan paikkaa pääsi Miina-Anniina Heiskanen, joka oli ehdolla SDP:n listoilla Oulun vaalipiirissä. Hän sai peräti 2687 ääntä ja oli ensimmäinen, joka ei tullut valituksi. Hän on siis varapaikalla

Kuva: Miina-Anniina Heiskanen

Eduskuntaan! Miina-Anniina on toiminut politiikassa vuodesta 2010 ja työskennellyt Eduskunnassa vuodesta 2019 alkaen. Hän on myös Oulun kaupunginvaltuutettu ja koulutuskuntayhtymä OSAO:n yhtymähallituksen puheenjohtaja. Kesällä 2023 hän aloittaa Oulun kaupunginhallituksen toisena varapuheenjohtajana. Hän kertoo olevansa ”tanssiva ekonomi, ihmisoikeuksien puolustaja ja avoimalakanen oululainen”. Hän on koulutukseltaan ekonomi (KTM) ja tanssinopettaja (AMK). Ennen poliittista uraa hän toimi tanssinopettajana ja tanssitaitelijana ja esiintyi mm. Oulun teatterissa useissa eri musikaaleissa ja näytelmissä.

Ehkä tunnetuin viidestä ehdokkaasta on Riikka Pakarinen, joka kuuluu Tuusniemen

Kuva: Suomen Keskusta

sukuhaaraan. Pakarinen on Keskustan varapuheenjohtaja ja Espoon kaupunginvaltuutettu ja oli europarlamentaarikko kaudella 2009–2014. Hän on Suomen Urheiluliiton puheenjohtaja ja Suomen startup-yhteisön toimitusjohtaja. Hän on toiminut aiemmin myös muissa merkittävissä yhteiskunnallisissa tehtävissä. Vaaleissa hän oli ehdolla Keskustan listoilla Uudeltamaalta ja sai 1687 ääntä.

Kuva: Tanja Heiskanen

Tanja Heiskanen puolestaan on jo Eduskunnassa, nimittäin kansanedustaja Sakari Puiston (ps) avustajana. Hän oli itse ehdolla Helsingin vaalipiirissä perussuomalaisten listoilla ja sai 328 ääntä. Tanja kertoo olevansa 35-vuotias filosofian maisteri ja kotoisin Joensuusta, josta muutti Helsinkiin eduskuntatyön perässä vuonna 2019.

Aki Heiskanen oli Vihreiden kansanedustajaehdokkaana Oulun vaalipiirissä ja

Kuva: Aki Heiskanen

sai vaaleissa 266 ääntä.. Poliitikassa hän kertoo olevansa vasta-alkaja, mutta on toiminut aiemmin Hailuodon kunnanjohtajana. Aki on kotoisin Savonlinnasta ja on koulutukseltaan terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja hallintotieteen maisteri kunnallispolitiikasta. Hän myös valmistelee hallintotieteen väitöskirjaa yhteisöllisestä johtamisesta. Työurallaan hän on ollut terveydenhuollossa, mielenterveys- ja päihdetyössä sekä sosiaalialalla lastensuojelussa sekä johtajana soite-alalla ja työllisyyspalveluissa.

Kuva: vaalimainos Pekka Heiskanen

Pekka Heiskanen oli sitoutumaton ehdokas Pirkanmaan vaalipiirissä. Hän on rakennusmies Kangasalta ja kertoo olevansa epäpoliittinen ja olevansa ehdolla, koska Eduskuntaan ”tarvittas vähä suorja sanoja ja maalaisjärkeä”. Vaaleissa hän sai 24 ääntä.

Teksti: Perttu Kähäri

Paavo Heiskanen in memoriam

Kuva: Kimmo Heiskasen kotitarkisto

Pitkän päivätyön pankkimaailmassa ja viikonloput musiikin parissa viihdyttänyt **Paavo Johannes Heiskanen** kuoli pitkälliseen sairauteen 22. marraskuuta 2022 Mansikkapaidissa Joroisissa.

Paavo syntyi 3.8.1946 Sorsakoskella yrittäjän ja Hackmanin työnjohtajan **Aulis** ja **Veera Heiskasen** perheen ainoaksi lapseksi. Lapsuus- ja nuoruusvuodet Paavo vietti Sorsakoskella Leppävirralla. Oppikoulun, lukion ja armeijan jälkeen 1,5 vuotta vierähti Englannissa työharjoittelussa.

Paavo valmistui kauppaopistosta vuonna 1971, jonka jälkeen hän suoritti vielä Osuuspankin eri tutkintoja. Hän työskenteli työuransa alussa Leppävirran Osuuspankissa. Vuonna 1979 Paavo siirtyi Joroisten Osuus-

pankin leipiin, josta jäi eläkkeelle apulaisjohtajana pankin eri nimivaihtojen jälkeen vuonna 2008.

Paavo aloitti keikkailun 14-vuotiaana. Alkuperäinen instrumentti oli rummut ja laulu. Vuonna 1992 julkaistiin ensimmäisen single ja vuonna 2002 cd-levy Vuosikymmenten laulut. Musiikki oli elämäntapa ja vastapainoa päivätyölle. Paavo Heiskanen yhteineen kerkesi lähteä noin 5000 kertaa esiintymään 150-200 km säteellä. Vuoden 1993 Sota-ajan laulut -konsertti Urheilutalolla ja vuoden 2010 kirkkokonsertti Joroisten kirkossa olivat myös lähellä kultatangoilijan sydäntä.

Paavo oli aktiivinen Sukuseuran jäsen. Paavon musiikki tuli tutuksi monissa sukuseuran tapahtumissa, joissa hän esiintyi yksin

tai yhtyeineen. Ansioistaan Paavo sai Vuoden Heiskasen arvonimen vuonna 2001 ja hänet valittiin Sukuseuran kunniajäseneksi vuonna 2010. Myös lukuisat muut luottamustoimet ja yhdistystoiminta työllistivät Paavoa vapaa-ajalla ja musiikin lisäksi kalastus, metsästys ja marjastus olivat hänelle tärkeitä. Metsästysretkiä tulikin tehtyä esim. Virossa, Ranskassa, Puolassa ja Afrikassa asti.

Paavo ja **Ulla** vihittiin avioliittoon Virtasalmen kirkossa 23.8.1980. Asuinpaikkana oli Joroinen ja vuonna 1981 synnyin minä ja vuonna 1985 **Mikko**, jonka jääkiekko uraa Paavo seurasi aivan viimeiseen asti. Isä oli monesti illat kokouksissa ja viikonloput keikoilla mutta silti kerkesimme reissata ja meillä oli aikaa olla Sorsakosken mökillä. Sieltä onkin paljon hyviä muistoja kalastuksesta ja metsänhoidosta. Metsä oli tärkeä rentoutuspaikka Paavolle. Hän hoiti itse raivaukset ja

taimien istutukset. Paavon motto olikin ”On hyvä saattaa loppuun sen minkä aloittaa”.

Paavolle oli tärkeitä lapsenlapset. Ukki kävikin leikkimässä minun kolmen tytön kanssa ja antoi elämän ohjeita jo varhaisessa vaiheessa. Muistan lukuisat kevätjuhlat, joissa isä oli jakamassa pankin puolesta stipendejä oppilaille. Ja aina hän piti puheen, jossa painotti itsensä huolehtimista, kotia, isänmaata ja uskontoa. Silloin monesti nolotti mutta nyt olen ylpeä niistä sanoista mitä hän sanoi puheissaan ja hänen esiintymistaidoistaan.

Jossain vaiheessa huomaat että osat vaihtuvat. Isä kysyy neuvoa sinulta kun ennen kysyjä olen ollut minä. Eläkkeellä Paavo kerkesi nauttia noin kymmenen vuotta kunnes sairastui Alzheimeriin. Vaimon kuolema 2017 muutti täysin kuviot ja me lähenimme entisestään. Kävinhän päivittäin katsomassa ja hoidin juoksevat asiat. Jotenkin huomasin

Paavo ja duo 1993. Kuva: Hannu Heiskasen arkisto.

että turvallisuuden tunne oli molemmin puoleinen kun olimme yhdessä ja taistelimme sairautta vastaan. Vuonna 2019 syksyllä emme enää pärjänneet kotona jolloin Mansikkapaikka avasi ovensa. Siellä Paavo saikin olla loppuun asti hyvässä hoidossa. Isänpäivänä oli vielä kova ja lämmin käden puristus.

Tässä raskaassa ajassa ja maailman tilanteessa on helppo ymmärtää Paavon opetuksia. ”Pitäkää huoli toisistanne”.

Kiitos isä kaikesta ja (lainaten erään viisaan miehen sanoja) ”olen onnellinen, että olin ja olen aina hänen poikansa.”

Paavo Heiskanen saatettiin viimeiselle matkalleen Joroisissa 22. marraskuuta. Ikävoimään jäivät kaksi poikaa ja kolme lapsenlasta.

Kirjoittaja on Paavo Heiskasen poika Kimmo Heiskanen.

Jääkiekkoilija Arto Heiskanen kuollut

Menestynyt liigakiekkoilija **Arto Heiskanen** kuoli 8.2.2023 vain 59-vuotiaana. Hän oli syntynyt 23.11.1963 Savonlinnassa ja oli paikallisen SapKon kasvatti. Vuonna 1983 hän siirtyi SM-liigaan Porin Ässiin ja voitti heti ensimmäisellä kaudellaan SM-hopeaa. Myöhemmin hän pelasi myös Rauman Lukossa ja uudelleen Ässissä ja sai hopean lisäksi kaksi SM-pronssimitalia. Yhteensä hän pelasi vuosina 1983-95 SM-liigassa 434 ottelua tehoin 182+137=319. Hänen ehkä tunnetuin kautensa oli kuitenkin 1989-90, jolloin hän pelasi Ässiin joka oli pudonnut 1. divisioonan. Tuolla kaudella hän teki 1. divisioonan piste-ennätyksen 58+52 =110 (44 ottelua) ja Ässät nousi takaisin SM-liigaan.

Arto Heiskanen oli tunnettu henkilö niin jääkiekkopiireissä kuin Satakunnassa, jonne hän asettui pelattuaan myös muutaman vuoden ulkomailla. ”Hänestä jäi päällimmäisenä mieleen iloisuus ja positiivisuus. Hän oli aina erittäin kannustava ja erittäin pidetty persoona”, entinen pelikaveri **Jari Korpisalo**

muistelee Porin Ässien kotisivuilla. ”Hänen palonsa harjoituksissa ja peleissä oli äärimmäistä. Hän oli huippuammattilainen”, Ässien menestysvuosia Heiskasen kanssa yhdessä kokenut maalivahtilegenda **Kari Takko** puolestaan muistelee.

Lähteet: Porin Ässien kotisivut, Satakunnan Kansa, Wikipedia, YLE

Kuva: Porin Ässät

Merkkipäiviä

50 VUOTTA

Liisa Heiskanen synt. 21.2.1973

Kuva: Liisa Heiskanen

Sukuseura onnittelee lämpimästi kaikkia merkkipäiväänsä viettäneitä ja viettäviä!

Heiskasten sukuseura

Heiskasten sukuseura on perustettu vuonna 1960 ja kuuluu maamme vanhimpiin sukuseuroihin. Sukuseuran tarkoituksena on selvittää Heiskasten suvun ja sen eri sukuhaarojen vaihteita ja historiaa, vaalia niihin liittyviä perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta suvun jäsenten keskuudessa sekä tehdä sukuseura- ja sukututkimustyötä tunnetuksi ja muutenkin edistää kotiseututyötä. Sukuseura järjestää sukukokouksia ja retkiä, suorittaa ja tukee sukututkimusta, kerää ja arkistoi sukua koskevaa tietoutta sekä jakaa tutkimus- ja perinnetietoa tämän lehden ja muiden julkaisujen avulla.

Sukuseuran varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai tämän puoliso. Kannatusjäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea seuran tarkoitusta ja toimintaa.

Muistathan maksaa Heiskasten sukuseuran jäsenmaksun!

Jos et ole saanut laskua, tarkista myös roskapostikansiosi - lasku on saattanut päätyä sinne.

Heiskasten Sukuseura ry:n hallitus 2022-23

Hannu Heiskanen
0500 267 422
hannu.h.heiskanen@kesko.fi
Puheenjohtaja, Sukututkimusvastaava

Liisa Heiskanen
040 709 1345
liisasiil@gmail.com
Somevastaava

Perttu Kähäri
040 774 8794
perttu.kahari@aalto.fi
Varapuheenjohtaja, Päätoimittaja

Tapani Pakarinen 0400 316 615
tapanijou.pakarinen@gmail.com
Markkinointi- ja hankintavastaava,
Sukumatkavastaava

Emma Reijonen
045-1782308
reijonenemma@gmail.com
Sihteeri

Orvokki Weckström
09 8796 119, 050 300 1602
orvokki.weckstrom@suomi24.fi
Perinnetietovastaava

Tuija Hauhia
044 5050 167
tuijamakkonen1@gmail.com
Taloudenhoitaja

Voitto Heiskanen
040 594 1486
Jäsenasiat: heiskaset.sukuseura@gmail.com
Jäsenrekisterinhoitaja,
Kirjasto- ja arkistovastaava

Paula Erama-Kuosmanen
040 415 7018
paula.eramakuosmanen@gmail.com
Myyntivastaava

Heiskasten sukuseuran pankkitili on muuttunut!

**Uusi tilinumero on: Osuuspankki FI74 5172 0220 3005 53,
SWIFT: OKOYFIHH**

Seuran kotisivut <http://heiskasten.sukuseura.fi>

HEISKAS-LUKEMISTA KESÄKSI!

Nämä kirjat kuuluvat jokaisen Heiskasen kirjahyllyyn!

**NYT KUMMATKIN
YHTEISHINTAAN 25 €
+ KAUPAN PÄÄLLE
HEISKASTEN SUKUSEURAN
50 VUOTTA -TEOS!**

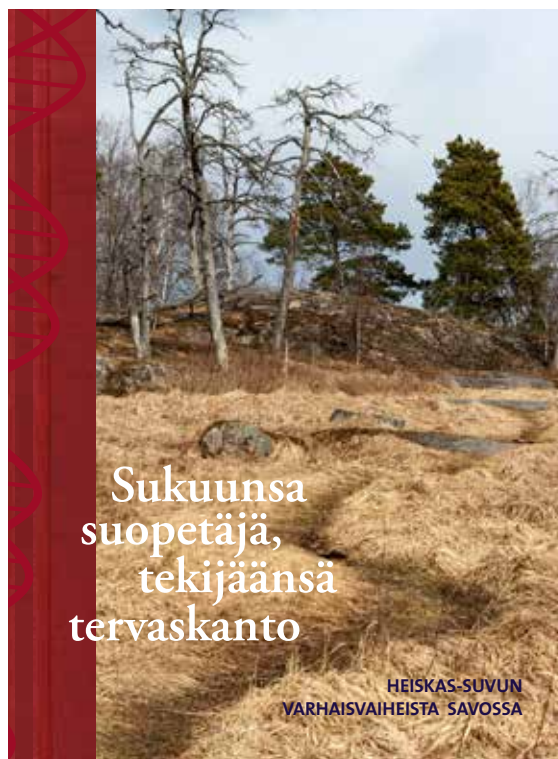
TILAA HELPOSTI! Myyntivastaava Paula Erama-Kuosmanen 040-415 7018 / paula.eramakuosmanen@gmail.com. Tilaukset toimitetaan postitse, hintoihin lisätään postikulut ja mahdolliset pakkauskulut. Toimitusaika 2-14 päivää.

MUISTA SUKULAISTASI SUKULAHJALLA!

Heiskasten Sukuseuran 60 vuotta - uusi historiikki nyt saatavilla

Historiikki täydentää Heiskasten Sukuseura 50 vuotta -teosta tuoden siihen mukanaan sukuseuran tapahtumat 2010-luvulla.

HINTA 9 €.

Sukuunsa suopetäjä, tekijäänsä tervaskanto

Uusi kirja tuo Heiskaset yhteen yhdistämällä DNA-tutkimuksen tulokset aiempaan sukututkimukseen.

HINTA 19 €.

Ostamalla sukutuotteita tuet Heiskasten sukuseuran työtä!

A close-up photograph of two white daisies with bright yellow centers, set against a background of lush green foliage. The daisy in the foreground is in sharp focus, while the one behind it is slightly blurred. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

Leppoisaa kesää toivottaa
Heiskasten sukuseura!

Kuva: Susan Wilander